

Årsmelding for Os Sau og Geit 2019

Styret har bestått av:	Kjell Horten	Leder
	Tommy Presthagen	Nestleder
	Bård Langøyen	Kasserer
	Ole Michal Ryen	Sekretær
	John Langøigjelten	Styremedlem
Varamedlemmer:	Ole Martin Nymoen	
Gjeterhundutvalg:	Ole Martin Nymoen.	Leder
	Per Simensen	
	Beate Ramlo	
Revisorer:	Erik Vangskåsen	
	John J Ryen	
Valgkomite:	Kaja Eggen	Leder
	Vegar Lillebakken	

Det er avholdt 3 styremøter, i tillegg har det vært kontakt pr e-post/sms. Ved valget i 2019 ble det gjort noen endringer: redusert fra to til en varamedlem i styret, ingen vara til revisor og redusert med en i valgkomiteen.

Av saker som er behandlet kan nevnes:

- Planlegging av saudag og årsmøte
- Behandling av div høringer
- Utarbeidelse av aktivitetsplan
- Medlemsverving
- Rovdyrspørsmål

Deltakelse i møter:

- Årsmøte i Hedmark Sau og Geit i Alvdal, vi stilte med 3 utsendinger
- Fagmøte Tynset
- Rovdyrmøte Tynset
- Møte med Os Kommune om arealplan

Spesielt markedsituasjonen har opptatt oss og er bekymringsfull fortsatt. Det arbeides nå med produktutvikling og ikke minst kunne tilby aktuelle småfeprodukter hele året. Gjelder både sau, lam og geit/kje. Samtidig må vi som produsenter etterspør produkter slik at våre butikker tar inn disse. Et tankekors er at hvis vi alle spiser 3 måltider med sau/lam ekstra i året vil overproduksjonen være historie. Så følg henstillingen, å bidra til at vi lykkes. I tillegg ønskes fortsatt lam så tidlig som mulig. Dette for å få kjøttet ut til forbruker og kan være med og forlenge sesongen som igjen er problematisk for oss som har senere slakting.

Årsmøte for 2018.

Årsmøte for 2018 ble holdt onsdag den 30.01.2019 kl. 20.00 på Kølbu. Det møtte 17 stk. Fortsatt bør flere benytte sin stemme på et årsmøte for derved å kunne fremme sine saker som er av vesentlig betydning for småfeholdet. Årsmeldinger og regnskap ble lest opp og godkjent. Valg ble gjennomført. Budsjett ble vedtatt og aktivitetsplanen for 2019 ble godkjent. Årsmøtet bestemte at vi fortsetter med den tradisjonelle saudagen. Dato ble lørdag 21.09.19, fortsatt sammen med Tolga under forutsetning at det blir 2 dommerpar.

Saudagen 2019.

Saudagen ble i år arrangert på Hagen jordet, sammen med Tolga Sau og Geit, mandag den 23.09.2019 kl. 10.00. Dommere var Tormod Skramstad med Kjell Horten som sekretær og Tor Åstveit og Øystein Knutsen med Audun Urseth som sekretær.

Det var i år 6 av lagets medlemmer som stilte med lam. Det ble stilt 5 NKS-lam, 40 kvite spællam og 5 farga spæl, totalt 50 lam. Av disse ble det kåret 5 NKS, 21 kvit spæl og 5 farga spæl. Vandrepokalen for beste NKS-lam gikk også i år til Anne Ingeborg og Magne Horten, det for lam nr. 201913867. Vandrepokalen for beste kvite spællam gikk til Beate Ramlo med lam nr. 201913841. Dette ble andre napp i pokalen for Beate Ramlo, For Anne Ingeborg og Magne ble det napp nr. 1 i den nyoppsatte pokalen. Pokalene må vinnes 3 ganger for å få den til odel og eie. Som nevnt ovenfor er det noen forutsetninger som må på plass for at vi skal fortsette samarbeidet. Styret er av den formening at dette er et positivt bidrag til interessen for avlsarbeidet.

Salg og bruk av lam kåra på Os:

År	Ant Os (solgt i Os og egen bruk)		Ant solgt til andre bygder		Ant ring		Ant slakta/død		Ant totalt		Ant eliteværer	
	Nks	Spæl/f	nks	spæl	nks	spæl	Nks	Spæl/F	Nks/T	Spæl/F	Nks	spæ
2019	4	7	1	2	0	13	0	4	5	26	0	0
2018	3	5	0	9	0	11					0	0
2017	5	7	0	3	0	6					0	0
2016	6	11	0	11	0	8					0	0
2015	5	9	0	6	0	8					0	0
2014	5	7			0	12					4	3
2013	11/	6/2	0	1	0	9	3	22/2	14/1	38/4	4	
2012	5	7	0	3	?	6	1	2	6	18	4	2
2011	6	8	1	4	0	5	0	3	6	26	7	5
2010	2	9	1	11	0	11	3	5	6	36	1	3
2009	6	4	1	6	0	10	3	5	10	25	1	3
2008	9	8	2	9	0	8	1	1	12	26	1	4

Når det gjelder eliteværer er det vanskelig å ha en oversikt over disse da de selges direkte og byttes innbyrdes.

Bruksstruktur:

Statistikken under viser utviklinga de siste åra. Dyretallet pr 01.10.19

År	Ant. bruk m sau	Vinterfora sauer		Vinterfora total	Ant vf pr bruk	Ant melke- geiter	Bruk m geit	Bruk med ammeg	Amme geit Antall
		Voksne	Under 1 år						
2019	57	3486			61,2	302	3	3	54
2018	57	3654			64,1	253	3	4	60
2017	58	3622			62,4	269	2	4	51
2016	59	3677	?	?		263	2	3	50
2015	61	3016	1180	4196	69	261	2		
2014	61	3001	985	3986	65	221	2		
2013	61	2984	987	3971	65	348	3		
2012	61	2940	1003	3943	65	336	3		
2011	64	2918	1035	3953	62	340	3		
2010	64	2851	991	3842	60	316	3		
2009	66	2933	975	3908	59	300	3		
2004	82			4200?	51	283	3		
1999	83			3803	46	307			
1994	99			3805	38	276			
1990	107?			3555	33	284			

Disse tallene viser en liten nedgang i antall vfs. I antall vfs er også de 3 besetningene som driver økologisk. Antall mjølkegeiter er stigende, mens antall ammegeit har gått ned.

Medlemstallet.

Medlemstallet er synkende. Men det er fortsatt sauebrukere i Os som ikke er medlem, så det er potensiale til å øke medlemsmassen. Dette blir et hovedpunkt på aktivitetsplanen i 2020.

Medlemstall:

År	Totalt	Hvorav husstansmedl/støttemedl	Antall bruk tot/hovedmedl
2019	48	14	54/34
2018	56	12	57/44
2017	56	13	58/43
2016	56	15	59/41
2015	59	16	61/43
2014	66	16	61/50
2013	66	13	61/53
2012	65	12	61/53
2011	64	11	64/53
2010	62	12	64/50
2009	70	16	66/54
2008	74	15	64/59
2003	94	20	84/74
1998	102	15	87/87
1994	110	14	99/96

Oversikt over antall dyr sluppet og tapt i sankelagene i Os:

År	Nørdalen			Dalsbygda			Såttåhaugen			Os			Totalt		
	Sluppet	tap	%	Sluppet	tap	%	Sluppet	tap	%	Sluppet	tap	%	Sluppet	tap	%
2019	1656	126	7,6	4320	197	4,6	721	29	4,0	1291	25	1,9	7988	377	4,7
2018	1776	86	4,8	4635	218	4,7	759	30	4,0	1372	38	2,8	8542	372	4,4
2017	1898	186	9,8	4942	254	5,1	662	14	2,1	1319	20	1,5	8821*	474	5,4
2016	1941	106	5,5	4814	195	4,05				1273	32	2,5	8031	333	4,1
2015	1912	123	6,4	4824	385	8,0				1200	16	1,3	7936	524	6,6
2014	1866	138	7,4	4707	219	4,6				1176	36	3,1	7749*	393*	5,1
2013	1988	143	7,2	4691	266	5,7				1071	38	3,5	7750*	447*	5,8
2012	1917	91	4,8	4608	275	6	1055	133	12,6	1005	35	3,5	8585	534	6,2
2011	1966	97	4,9	4595	332	7,2	1106	106	9,6	955	84	8,8	8622	619	7,2
2010	2005	197	9,8	4362	307	7,0	1367	167	12,2	1017	37	3,6	8751	708	8,1
2009	1957	160	8,2	4231	294	6,9	1502	171	11,4	970	15	1,6	8660	604	7,0
2008															

* tallene fra Hummelfjell mangler. Hvis vi anslår tallene for de som ikke er med i organisert beitebruk, vil tallet for totalt slept bli ca 8500.

Oversikt over antall dyr krevd erstatta og antall erstatta fordelt på de aktuelle rovdyra:

Art/År	Krevd erstatta						Erstatta					Erstatta i % av krevd					
	2013	2011	2010	2009	2008		2013	2011	2010	2009	2008	2013	2011	2010	2009	2008	
Gaupe	13	10	13	13	33		8	1	9	9	13		61	10	69	69	39
Jerv	286	485	240	136	181		166	389	104	97	110		58	80	43	71	61
Bjørn	100	4	266	295	286		60	1	116	195	224		60	25	47	66	78
Ulv	41	0	0	0	0		28	0	1	9	0		68	α	α	α	α
Ørn	24	25	92	62	73		12	5	16	26	24		50	20	17	42	33
Fredet	480	25	14	55	1		298	10	175	30	42		62	40	α	55	α

α = erstatta flere enn omsøkt.

Oversikt over erstatninger for tap av sau på grunn av rovvilt:

År	Ant Søkere	Krevd erstattet	Erstattet			% Erstattet	Erstatnings-Beløp i kr
			Sau	lam	totalt		
2019	11	249	19	85	104	41,8	260742,-
2018	11	200	9	51	60	30	138208,-
2017	15	311	36	155	191	61,4%	483938,-
2016	13	245	25	85	193	44,9%	288 070,-
2015	22	384	26	150	176	46%	428 392,-
2014	26	369	42	177	219	59%	607 823,-
2013	30	480	61	237	298	62%	704 746,-
2012	29	493	39	265	304	62%	634 918,-
2011	34	548	56	350	406	74%	848 274,-
2010	38	625			421	67%	997 819,-
2009	36	561	103	254	357	64%	830 989,-
2008	43	574	108	305	413	72%	916 050,-
2003	43	461	57	233	290	63%	438 462,-
1998	31		32	149	181		256 515,-

Beiteresultat.

Av oversiktene over ser en at antall sluppet fortsatt er synkende. Tapstallene er økende og da Nørdalen uten at en har noen spesiell tapsårsak. Jerv og ørn er de rovdyrene vi har størst tap til. Gaupe bjørn og ulv har vi minimale tap til.

Men vi må ikke tro at dette vil vedvare så vi må være på hugget og engasjere oss i problematikken og se til massakren i Tolga, Tynset og Rendalen Kommuner de siste somrene.

Erstatningsbeløpet gikk vesentlig ned i 2017, men det som bekymrer er erstatningsprosenten.

God dokumentasjon ser ut til å være viktig.

Oversikt over levert slakt til Nortura og Røros slakteri:

År	Nortura kg	Antall sau/lam	Gj.sn. sl.v lam	Røros kg	Antall sau/lam	Gj.sn. sl.v lam	Sum kg totalt	Sum antall
2019	53710	2472	19,5	56418	2855	17,8	110128	5327
2018	52774	2494	19,5	67380	3289	18,6	120154	5777
2017	58024	2700	19,0	61812	3109	17,9	119836	5809
2016	51336	2506	18,9	57944	2959	18,3	109280	5465
2015	49866	2471	18,4					
2014	53408	2513	19,3	31467	1530	18,4	84875	4043
2013	46138	2301	20,1	47522	2492	19,0	93660	4793
2012	52953	2688	19,7	30220	1547	19,5	83173	4235
2011	51080	2605	19,6	40988	2112?	19,4?	92068	4717?
2010	46608	2327	20,1	45581	2351	19,3	92189	4678
2009	52483	2508	20,9	50113	2404	20,8	102596	4912
2008	54654	2615	20,9	46568	2235	20,8	101222	4850
2003	45000	2207	20,3	49671	2533	19,6	94671	4740
1998	57204	3909	14,6?	11673	639	18,2	68877	4548

Sammendrag av ANIMALIA's statistikk over lammeslakt levert frå Os:

År	Antall produsenter	Ant klassifisert slakt	Antall slakt pr produsent	Ant kg lam totalt	Middel slakte vekt	Middel Fett-gruppe	Middel klasse	Middel stjerne%
2018	57	5049	89	95931	19,0	6,31	7,76	73,6
2017	57	4893	86	90178	18,43	5,92	7,84	75,5
2016	59	4800	81	89040	18,55	6,15	7,73	71
2015	60	4509	75	82063	18,2	6,0	7,1	70,3
2014	66	4508	68	86102	19,1	6,4	7,9	75,7
2013	61	4474	73	80980	18,1	6,0	7,7	69
2012	60	4277	73	77414	18,1	6,2	7,8	69
2011	65	4270	66	75579	17,7	5,6	7,2	66
2010	64	4283	67	77522	18,1	5,5	7,3	69
2009	67	4375	65	82688	18,9	5,6	7,4	72
2008	67	4281	64	80911	18,9	6,0	7,2	73
2007	72	4156	58	76055	18,3	5,7	7,1	67
2006	76	4241	56	78459	18,5	5,7	6,5	60

Slakteresultater.

De siste tabellene viser slakteresultatene i kvantitet og kvalitet. Middel slaktevekt lam er litt lavere enn i fjor og kvaliteten er litt bedre i år enn i fjor.

Saunæringa er fortsatt nødvendig og viktig for fjellbygda Os. Utstrakt bruk av utmarksressursene og den kulturlandsskapspleie som følger med beitinga er viktig. Hvis det ikke tilrettelegges slik at vi kan produsere kvalitetslam på våre gode utmarksbeiter, vil det ut i fra vårt syn være en feilslått landbrukspolitikk. Dessverre er stort rovdyrtrykk og noe lav lønnsomhet med på å gjøre ting vanskeligere enn de hadde behøvd og være. Skal en få de som holder på nå til å fortsette og ungdommen til å ta over, er jeg redd vilkårene fortsatt må bedres. Dette må vi jobbe for! Det gjelder å være optimist!! Heldigvis er mottaksplikta for geitmjølk beholdt, slik at denne truede næringa kan fortsette som før.

Takk for godt samarbeid til dere alle for sauens og geitas beste.

Osgarden den 29.01.2020.

Kjell Horten